

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№4 (505)
ЛИПЕНЬ – СЕРПЕНЬ
2012

Головний науковий редактор:
академік НАН України **В.А.СМОЛІЙ**

Наукова рада:

Любомир Винар (Кент, США), **Андреа Граціозі** (Неаполь, Італія), **Зенон Козут** (Едмонтон, Канада), **Ю.А.Левенець** (Київ), **В.М.Литвин** (Київ), **С.М.Плохий** (Гарвард, США), **Анджеї Поппе** (Варшава, Польща), **В.Ф.Репринцев** (Київ), **П.С. Сохань** (Київ), **В.С.Степанков** (Кам'янець-Подільський), **Т.І.Таїрова-Яковлева** (Санкт-Петербург, Російська Федерація), **П.П.Толочко** (Київ), **Б.М.Флоря** (Москва, Російська Федерація)

Редаколегія:

Г.В.Боряк, **В.Ф.Верстюк**, **С.В.Віднянський**, **В.М.Горобець**, **О.І.Гуржій**, **В.М.Даниленко**, **М.Ф.Дмитрієнко**, **О.М.Донік** (заст. гол. ред., відпов. за вип.), **С.В.Кульчицький**, **В.І.Кучер**, **О.Є.Лисенко**, **М.І.Панчук**, **Р.Я.Піриг**, **О.П.Резнт** (заст. гол. ред.), **В.М.Ричка** (заст. гол. ред.), **О.С.Рубльов** (заст. гол. ред.), **В.Ф.Солдатенко**, **В.П.Троїцинський**, **О.А.Удод**, **Ю.І.Шаповал**

Наукові редактори:

канд. іст. наук **О.М.Донік**, д-р іст. наук **О.П.Резнт**,
д-р іст. наук **В.М.Ричка**, д-р іст. наук **О.С.Рубльов**

Відповідальний секретар:

В.В.Григор'єв

Макет і верстка:

А.О.Михайлова

Редактори:

С.Г.Архипенко,
В.В.Григор'єв, **О.М.Квітка**

Обкладинка:

Н.О.Горбань

Коректор:

Н.Ю.Мельник

Електронна версія:

О.В.Жданович

www.history.org.ua

Формат 70x100/16
Гарн. Century Schoolbook
Папір офсет. №1. Друк офсет.
Ум. друк. арк. 19,5. Обл.-вид.арк.21
Тираж 800 прим. Зам. №547
Підписано до друку 16.08.2012 р.
Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ №263 видане Держкомвидавком
України 14.12.1993 р.

Віддруковано з оригінал-макета у
ТОВ «Комп'ютерно-видавничий,
інформаційний центр» («КВІЦ»)
Свідоцтво ДК №461 від 23.05.2001 р.
Адреса: вул. Фрунзе, 19-21,
Київ, Україна, 04080
Тел.: +380 (44) 417-21-72, +380 (44) 417-36-68
Тел./факс: +380 (44) 417-60-08
E-mail: kit_press@yahoo.com

UKRAINIAN HISTORICAL JOURNAL

Institute of the History of Ukraine, I.F.Kuras Institute of Political and Ethno-National Research.
Founded in 1957. Published 6 times a year. Editor in-chief V.A.Smolii. Address of the editorial office: 4, M.Hrushevs'koho, office 501, Kyiv, Ukraine, 01001. Tel. +380 (44) 278-52-34, fax +380 (44) 279-63-62, e-mail: uhj@history.org.ua

Адреса редакції: вул. М. Грушевського, 4, офіс 501, Київ, Україна, 01001
Тел. +380 (44) 278-52-34, факс +380 (44) 279-63-62, e-mail: uhj@history.org.ua

Науковий журнал. Заснований 1957 р. Виходить 6 разів на рік. © Редакція «УІЖ»

ЗМІСТ

ІСТОРИЧНІ СТУДІЇ

Ричка В.М.

Візантійські походи київських князів в історичній пам'яті східного слов'янства ... 4

Волощук М.М. (Івано-Франківськ)

Руські переселенці в Угорщині XII–XIV ст.: обов'язки та соціальне становище ... 21

Сокирко О.Г.

Артилерія козацької держави: створення, розвиток, внутрішня організація (1648–1781 рр.) ... 35

Горобець В.М.

Старшина Гетьманщини: неслужбовий вимір службової кар'єри провідної соціальної верстви ... 52

Таїрова-Яковлева Т.І. (Санкт-Петербург, Російська Федерація)

До питання про історичні й територіальні уявлення козацької старшини наприкінці XVII ст. ... 67

Іваненко О.А.

Міжнародна співпраця вчених Університету св.Володимира (1900–1914 рр.) ... 74

Євсеева Т.М.

Особливості збереження/порушення православним священством вірності пастирському служінню в контексті історії повсякдення (УСРР, 1920-ті рр.) ... 93

Веденев Д.В., Лисенко О.Є.

Релігійні конфесії України як об'єкт оперативної розробки німецьких і радянських спецслужб (1943–1945 рр.) ... 104

Бек К. (Регенсбург, Федеративна Республіка Німеччина)

Відновлення сталінської системи в повоєнній УРСР ... 127

Крупина В.О.

«Жертв багато, а в газетах нічого не пишуть...» (Куренівська трагедія 13 березня 1961 р. в Києві) ... 140

МЕТОДОЛОГІЯ.

ІСТОРИОГРАФІЯ. ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО

Папакін Г.В.

Джерела з історії ОУН та УПА: проблеми класифікації, зміст документів повстанського походження ... 154

Грінченко Г.Г. (Харків, Україна), Реброва І.В. (Краснодар, Російська Федерація), Романова І.М. (Мінськ, Білорусія)

Усна історія в пострадянських дослідницьких практиках (на прикладі сучасних Білорусії, Росії та України) ... 172

Вілкул Т.Л.

Створення легенди про Совія в «Іудейському хронографі» другої половини XIII ст. ... 188

Конопська Б. (Варшава, Польща)

Польські наукові історичні атласи в XIX–XX ст. ... 201

РЕЦЕНЗІЇ Й ОГЛЯДИ

С.Єскельчик. Українофіли: світ українських патріотів другої половини XIX століття (В.С. Шандра)	212
О.О.Ковальчук. Українське історичне джерелознавство доби романтизму (О.В. Ясь)	216
М.М.Варварцев. Життя і сцена Миколи Іванова: історія українця в італійському Рісорджименто (Л.Ф. Приходько)	219
Я на сповіді сказав би: Інтерв'ю Юрія Зайцева з Ярославом Ісаєвичем: Документи (Б.Ю. Патлатюк, Львів)	224

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ

Автор та його право: роздуми про одне друковане видання, присвячене Хотинській війні 1621 р. (П.М. Сас)	227
--	-----

ХРОНІКА

Боровик М.А., Пастушенко Т.В.

Всеукраїнська наукова конференція «Усна історія в Україні: сучасність та перспективи».	235
--	-----

Наукова література, видана Інститутом історії України НАНУ в 2011 р. ...	238
--	-----

ДО УВАГИ АВТОРІВ!

До друку приймаються написані спеціально для «Українського історичного журналу» статті, а також історичні документи, рецензії на нові видання, повідомлення про наукові події й заходи. Подані в редакцію «УІЖ» наукові статті повинні відповідати визначеним ВАК України нормативам (постанова №7-05/1 «Про підвищення вимог до фахових видань, внесених до переліків ВАК України»).

Обсяг матеріалів – не більше **30** сторінок (1 авт. арк.). Текстовий редактор – не нижче **Microsoft Office 2003**, шрифт – **Times New Roman**, келінь – **14**, міжрядковий інтервал – **1,5**. Формат файлу – **.doc** або **.rtf**. Якщо при наборі статті використовувалися **нестандартні шрифти** (Izhitsa, Litorus New Roman та ін.), необхідно обов'язково (!) їх надати (розташування в ОС Windows: локальний диск C:/Windows/Fonts).

Текст статті набирається без переносів слів. Абзацні відступи формуються в матеріалі, а не за допомогою пробілів і табулятора. Таблиці розміщуються в тексті. Посилання виконуються через меню «Вставка» **автоматично (!) посторінково**.

Автори мають **повідомити про себе** такі дані: прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, учене звання, місце роботи й посаду, адресу для листування, телефон (робочий, домашній, **мобільний**), **електронну пошту**. У редакцію слід подавати **електронну копію статті, два роздрукованих примірники**, а також **дві анотації** (українською та англійською мовами).

Матеріали надсилаються поштою на адресу: редакція «УІЖ», вул. М.Грушевського, 4, офіс 501, Київ, Україна, 01001; або на електронну адресу: **uhj@history.org.ua**

За зміст статті, достовірність фактів, цитат, дат тощо відповідає автор. Редакція публікує матеріали, **не завжди поділяючи погляди їх авторів**.

Шановні читачі!

У редакції «УІЖ» нова електронна пошта:
uhj@history.org.ua

У редакції «Українського історичного журналу» є примірники за минулі роки